

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของเมือง คือการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ในเรื่อง การจัดจำหน่ายแจกอาหารไปสู่ประชาชนตามปริมาณที่ต้องการ ในราคาที่ยุติธรรม และมีคุณภาพดี

ในบรรดาอาหารชนิดต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่ชีวิตประจำวันนั้น อาหารสด เช่น ผักสด ผลไม้สด ปลา ไข่ และเนื้อสัตว์ เป็นสิ่งที่ควรจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากอาหารเหล่านี้เน่าเสียเสื่อมคุณภาพได้ง่าย ต้องการการขนส่งที่รวดเร็วและ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกบางประการในการเก็บรักษาและจัดจำหน่าย

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองศูนย์กลางการเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การเงิน การศึกษา และการบริการต่าง ๆ การขนส่ง การคมนาคม ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการปกครองประเทศ กรุงเทพมหานครเป็นอันดับหนึ่งในสิบห้าของมหานครของโลก หากจัดจากความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและขนาดชุมชน กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีประชากรหนาแน่นและอัตราเพิ่มประชากรสูง ในปี พ.ศ. 2519 จำนวนประชากร กรุงเทพมหานครมีประมาณ 4.5 ล้านคน¹ (หรือประมาณ 10% ของประเทศ) โดยมีอัตราเพิ่มปีละ 4.28%²-4.8%³ ความต้องการอาหารบริโภคผักสดและผลไม้สด ซึ่ง

1. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
2. กระทรวงมหาดไทย สำนักผังเมือง ผังนครหลวง สรุปรายงานการปรับปรุงผังนครหลวงครั้งที่ 1 (พระนคร : สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ 2517) หน้า 23 ข้อสมมติฐานที่ 1
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4

เป็นประเภทอาหารหลักของประชากรไทยรองจากข้าว (คูตารางที่ 2.1 บทที่ 2) จึงทวีขึ้นและมีปริมาณมาก นอกจากนั้นกรุงเทพมหานครยังเป็นตลาดกลางและตลาดปลายทางในการส่งออก กล่าวคือ ผลผลิตจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศจะมารวมกันที่ตลาดนี้ แล้วจึงแจกจ่ายไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศและส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ปริมาณอาหารผ่านตลาดกรุงเทพมหานครจึงมีเป็นจำนวนมากที่จะต้องจัดการให้ถึงมือผู้บริโภคเป็นประจำวัน

แต่ตลาดค้าส่งอาหารสดโดยเฉพาะผักสดและผลไม้สดในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นแหล่งที่รับสินค้าประเภทเน่าเสียยากดังกล่าว เพื่อส่งต่อไปยังพ่อค้าต่างจังหวัดและพ่อค้าปลีก และผู้ส่งออกที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ล้วนแต่สร้างมาเมื่อ 20-30 ปีที่แล้ว³ ซึ่งมีสภาพไม่เหมาะสมกับการไหลสอยในปัจจุบัน โดยเฉพาะความต้องการตามปริมาณผู้บริโภคในหัวเมืองที่เพิ่มมากขึ้น ความต้องการความรวดเร็วในการจัดการค้าธุรกิจและบทบาทของตลาดค้าส่งที่จะขยายวงกว้างขึ้นในอนาคต

ปัญหาและขอบกพรองของตลาดค้าส่งอาหารสด (ผักและผลไม้) ในกรุงเทพมหานครปัจจุบันอาจพิจารณาได้เป็น 2 ประการคือ

- ก. ปัญหาค่านายหน้าเกี่ยวแก่ ที่ตั้ง การวางผังบริเวณและการออกแบบสถาปัตยกรรม
- ข. ปัญหาทางด้านการบริหารและการดำเนินงาน

ก. ปัญหาค่านายหน้าของตลาดค้าส่งอาหารสดปัจจุบัน

1. ที่ตั้ง ทลวดในปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตหัวเมืองเก่า ไม่สะดวกในการรับผลผลิตจากแหล่งผลิตซึ่งอยู่ชานเมืองและต่างจังหวัด และไม่สะดวกในการกระจายผลผลิตไปสู่ตลาดในต่างจังหวัด และผู้บริโภคที่อยู่ในเขตหัวเมืองซึ่งขยายออกอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นในชานเมือง

การจราจรในบริเวณตลาดและบริเวณใกล้เคียงตลาดในปัจจุบันติดขัด และกิจกรรมของตลาดมีส่วนเพิ่มความติดขัดของการจราจรโดยรอบบริเวณและภายในหัวเมือง เนื่องจากปริมาณรถยนต์บรรทุกสินค้าเข้าและออกจากตลาดต้องวิ่งผ่านเข้ามายังตลาดซึ่งอยู่ในใจกลางเมือง

3 คูตารางที่ 2.5 บทที่ 2

เนื้อที่ตลาดไม่ได้สัดส่วนกับปริมาณอาหารผ่านตลาดและการขยายตัวทำได้ลำบากเนื่องจากที่ดินโดยรอบมีราคาสูง

2. การวางผังบริเวณ การกำหนดขนาดของส่วนอำนวยความสะดวกในตลาดไม่ได้สัดส่วนกับปริมาณอาหารผ่านตลาด ถนนที่จอดรถที่ขนถ่ายสินค้าไม่เพียงพอ ระบบการสัญจร (CIRCULATION) ในบริเวณขาดความสะดวกในการรับ-ส่งขนถ่ายสินค้ามิได้มีการแยกทางสัญจรของรถขนถ่ายสินค้าขนาดใหญ่และล้อเลื่อนรถขนยกออกจากทางสัญจรของคนเดินเลือกซื้อสินค้า ไม่สามารถขุดปรุถนนแรงในการขนถ่ายสินค้า เพิ่มการเสียเวลาในตลาดในการขนถ่ายและเลือกซื้อสินค้า

ขาดส่วนอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการเก็บรักษาสินค้า เช่น ห้องลม ห้องเย็น ขาดสาธารณูปการที่จำเป็นสำหรับผู้ใช้อาคาร เช่น ร้านอาหาร ห้องน้ำดื่ม ที่ถูกสุขลักษณะ

3. สถาปัตยกรรม อาคารอยู่ในสภาพทรุดโทรม โดยเฉพาะรูปแบบของตลาดแบบห้องโถงคลุมชวงกว้างของตลาดในกรุงเทพมหานครปัจจุบัน มีข้อบกพร่องด้านโครงสร้าง ด้านสุขาภิบาล ด้านการบำรุงรักษา การทำความสะอาดและการจัดเก็บขยะ นอกจากนี้ลักษณะการจัดรูปแบบแผนผังร้านค้าดังกล่าวยังไม่อำนวยความสะดวกในด้านกรเข้าถึงแผงร้านค้า ทั้งโดยการขนถ่ายและการเลือกซื้อสินค้า

ขนาดขององค์ประกอบอำนวยความสะดวกในตลาดมิได้มีการกำหนดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับปริมาณอาหารผ่านตลาดและวิธีการจัดการของตลาด

ข. ปัญหาทางด้านบริหารและการดำเนินการ

1. ขาดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดกฎหมายข้อบังคับของตลาดที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ฝ่ายอำนวยการและฝ่ายบริหารไม่มีความสามารถพอ

2. ขาดการติดต่อและร่วมมือกับแหล่งภูมิภาคและผู้ขนส่งในการหาสินค้าป้อนตลาดอย่างสม่ำเสมอและบริการชาวสารการตลาดในการรักษาระดับราคา

3. ขาดการคัดเลือกบรรจุกิจหรือและจัดคุณภาพสินค้าจากแหล่งผลิตหรือตลาดในส่วนภูมิภาค

4. ขนาดของผู้ค้ายังเป็นรายย่อยและมีจำนวนมาก ไม่มีมาตรการในการควบคุมและการลงทุนจำกัด และการค้าปลีกยังกระจุกกระจายเป็นรายเล็กรายน้อย

รวมทั้งหาบเร่งแฉงลอยจำนวนมาก ซึ่งยังมีปัญหาในการปรับปรุงในระดัการค้ำปลักค้วย
ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้

1. ทางคานเศรษฐกิจ ทำให้ต้นทุนการตลาดมีราคาสูง เนื่องจาก คานขนส่ง
ค่าเสียเวลาในตลาด ค่าแรงงานกรรมกรในการขนถ่ายสินค้ามีราคาสูง ปริมาณอาหาร
เน่าเสียมีเป็นจำนวนมาก จำกัดขอบเขตของตลาดและผูผลิตถูกกดราคา

2. ทางคานกายภาพ สภาพแวดล้อมภายในตลาดไม่ได้มาตรฐาน ไม่ถูก
สุขลักษณะ การจราจรภายในตลาดและบริเวณใกล้เคียงคึกคัก

การพิจารณาวางโครงการ เลือกที่ตั้งและออกแบบตลาดค้าส่งอาหารสด (ผัก
และผลไม้) แห่งใหม่ในรูปแบบที่ทันสมัยเพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทของตลาดค้าส่งใน
อนาคต จึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นทางออกที่ดีที่สุด ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น
ในระยะยาว

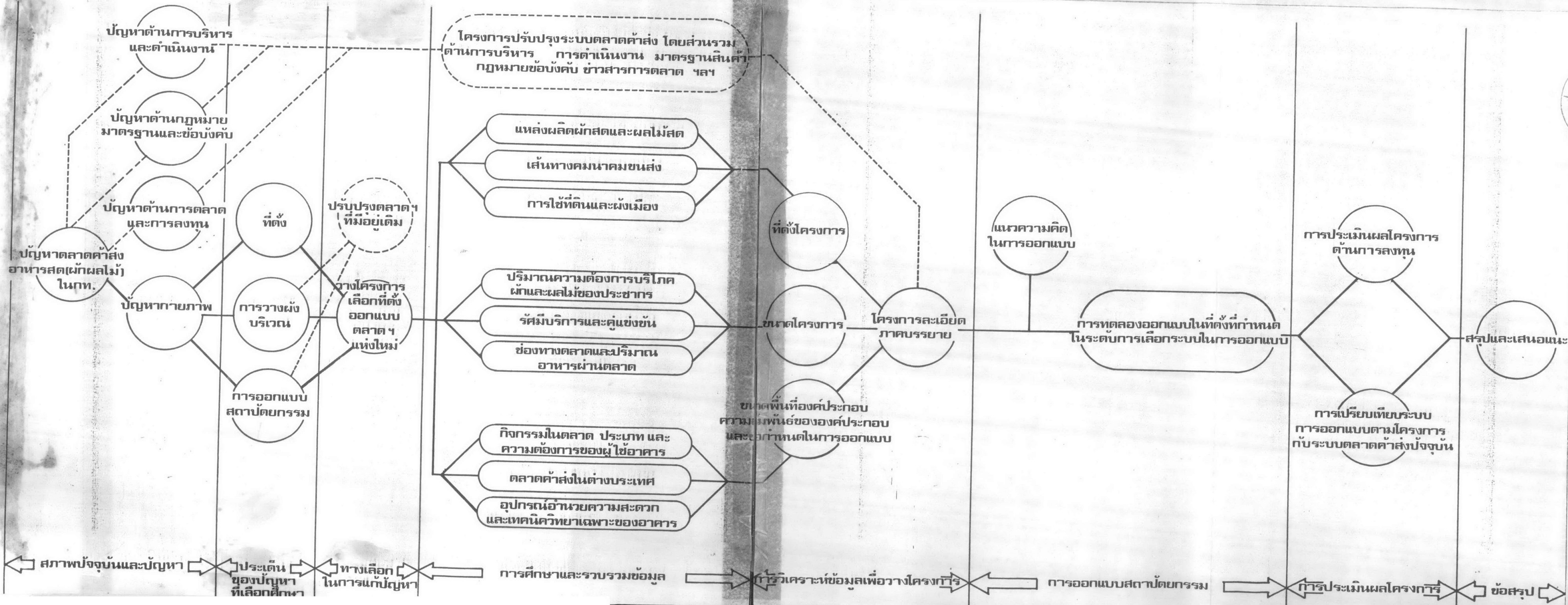
นอกเหนือไปจากการปรับปรุงระบบการค้าอาหารสดโดยส่วนรวม ทั้งในคาน
กฎหมาย การค้ำเนิงงาน บริการชาวสารการตลาด การติดต่อกับแหล่งผลิต การจัด
มาตรฐานลาคับคุณภาพสินค้า และสนับสนุนการรวมตัวของผูผลิตในรูปสหกรณ์หรือกลุ่ม
เกษตรกร ทั้งนี้เพื่อให้การรับผลผลิตจากแหล่งผลิต การเก็บรักษา การบรรจุหีบห่อ การ
คัดเลือกคุณภาพสินค้า ตลอดจนการจำหน่ายจ่ายแจกสินค้าไปสู่ผูบริโภคภายในตัวเมือง
(และส่งไปจำหน่ายยังต่างจังหวัดและต่างประเทศ) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
ลดต้นทุนการตลาด อำนวยความสะดวกในคานการค้าขาย ส่งผลดีแก่เกษตรกรผูผลิตและ
ประชาชนผูบริโภคให้มากที่สุด รวมถึงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในเมืองเป็นส่วนรวม

1.2 ความมุ่งหมายในการศึกษา

1. เพื่อศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้คือ :-

1.1 สภาพและระบบการค้าส่งอาหารสด ในกรุงเทพมหานครปัจจุบันเพื่อ
วิเคราะห์หาแนวโน้มในอนาคต

1.2 แหล่งผลิตผักผลไม้ของกรุงเทพมหานคร การคมนาคมขนส่งสินค้าจาก
แหล่งผลิตมายังตลาดค้าส่งและการกระจายผลผลิตไปสู่ผูบริโภคในตัวเมืองต่างจังหวัดและ
ช่องทางอื่น ๆ การใช้ที่ดินและผังเมืองกรุงเทพมหานคร เพื่อวิเคราะห์หาที่ตั้งโครงการให้

เหมาะสม

1.3 ภาวะการเติบโตของประชากร ความต้องการบริโภคอาหารของ ประชากรกรุงเทพมหานครในปัจจุบันและอนาคต เพื่อวิเคราะห์หาปริมาณอาหารผ่านตลาด ในการกำหนดขนาดบริการของตลาด ณ ที่ตั้งตามโครงการ

1.4 ศึกษาตัวอย่างการวางผังบริเวณและออกแบบตลาดค้าส่งที่ได้มาตรฐาน ในต่างประเทศ รวมทั้งการใช้ระบบอุปกรณ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ สำหรับอาคารตลาด ค้าส่งอาหารสด เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการยกระดับมาตรฐานตลาดค้าส่งอาหารสด ในกรุงเทพมหานครในอนาคต ในด้านเพิ่มประสิทธิภาพการค้าขาย ลดต้นทุนการตลาด รวมถึงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสม

2. เพื่อเสนอแนวทางการกำหนดโครงการวางผังบริเวณและออกแบบสถาปัตยกรรมของตลาดค้าส่งอาหารสด ผักและผลไม้แห่งใหม่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะประกอบด้วยข้อเสนอเกี่ยวกับ

2.1 ที่ตั้งและขนาดที่ดิน

2.2 องค์ประกอบและขนาดพื้นที่และความสัมพันธ์ของส่วนอำนวยความสะดวก

ในตลาด

2.3 การวางผังบริเวณและการออกแบบสถาปัตยกรรม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื่องจากปัญหาขอบกพร่องของตลาดค้าส่งอาหารสดในกรุงเทพมหานคร อาจแยกออกเป็น 2 ประการ คือ ขอบกพร่องในแง่กายภาพที่เกี่ยวข้อง ที่ตั้ง การวางผัง บริเวณและการออกแบบสถาปัตยกรรม อีกประการหนึ่งเป็นขอบกพร่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การตลาด การบริหาร การดำเนินงาน บุคคลากร กฎหมาย และข้อบังคับรวมทั้งความ จำกั้ค้คานเศรษฐกิจและการลงทุน

ในการวิจัยโครงการตลาดค้าส่งอาหารสด ผักและผลไม้ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจะเน้นหนักพิจารณาในส่วนที่เป็นปัญหากายภาพ โดยจะพิจารณาปัญหาแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ความจำกั้ค้คานเศรษฐกิจและการลงทุน ในส่วนที่จะมีผลต่อลักษณะทางกายภาพ ของโครงการเท่านั้น

2. การเสนอผลของการวิจัย ผู้วิจัยจะเสนอโครงการละเอียดภาคบรรยาย แนวความคิดในการออกแบบและรูปแบบทางสถาปัตยกรรมในรูปแบบการศึกษา เฉพาะราย (CASE STUDY) โดยเสนอผังแม่บท (MASTER PLAN) ตลาดค้าส่งอาหารสด (ผักและผลไม้) แห่งใหม่ในกรุงเทพมหานครตามโครงการ บนที่ดินที่ได้วิเคราะห์แล้วถึงความเหมาะสมตามข้อกำหนด

1.4 ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

เนื่องจากความจำกัดในค่าเวลา ทุนทรัพย์และบุคคลากร ทำให้ผู้วิจัยจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานราชการและเอกสารวิจัยที่มีผู้ทำมาแล้วเป็นส่วนใหญ่ การสำรวจเก็บข้อมูลปฐมภูมิไม่อาจกระทำได้อีกเนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่ของอาศัยสถิติที่มีช่วงเวลาการเก็บข้อมูลยาวนานและต้องใช้บุคคลากร และทุนทรัพย์สูง เกินความสามารถที่ผู้วิจัยเพียงคนเดียวจะทำได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องขอขอยุติและทิ้งสมมติฐานจากข้อมูลทุติยภูมิดังกล่าว เพื่อนำมาเป็นข้อกำหนดในการวางโครงการ เพื่อออกแบบสถาปัตยกรรมต่อไป

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเชื่อว่ากระบวนการและลำดับขั้นตอนในการวางโครงการตามวิทยานิพนธ์นี้ จะเป็นแนวทางตัวอย่าง (MODEL) ที่จะนำไปใช้วางโครงการจริงในชั้นปฏิบัติอย่างใดสุด หากมีการพบทวนสอบสวนและหาข้อมูลเพิ่มเติมที่ละเอียดแน่ชัด และทันเหตุการณ์ยิ่งขึ้นจากหน่วยงานราชการและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูล

- การดำเนินงานและสภาพปัจจุบันของตลาดค้าส่งผักสดและผลไม้สดในกรุงเทพมหานคร
- แหล่งผลิตผักสดและผลไม้สดของกรุงเทพมหานครปัจจุบันและในอนาคต
- ผังเมืองเส้นทางคมนาคมขนส่ง การใช้ที่ดินในปัจจุบันและในอนาคต

- การบริโภคอาหารสดของประชากรในกรุงเทพมหานครและในพื้นที่
ที่มีบริการของโครงการ ของทางตลาดปริมาณอาหารผ่านตลาดใน
ปัจจุบันและในอนาคต
- ความต้องการและทัศนคติของผู้ใช้ตลาด (ผู้ผลิต ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีก)
- ตัวอย่างตลาดค้าส่งอาหารสดในต่างประเทศและระบบอุปถัมภ์อำนวยความสะดวก
ความสะดวกในตลาด

2. วิเคราะห์ข้อมูล

- แนวโน้มของความต้องการและกิจกรรมในอนาคต ตลอดจนแนวทาง
ปรับปรุงระบบตลาดอาหารสดโดยทั่วไป
- ข้อกำหนดเกี่ยวกับที่ตั้งที่สอดคล้องกับการใช้ที่ดินตามที่กำหนดในผัง
เมืองและเหมาะสมกับการรับและการกระจายผลผลิต
- การกำหนดขนาดพื้นที่ใช้สอยและความสัมพันธ์ของพื้นที่อำนวยความสะดวก
สะดวกตามปริมาณอาหารผ่านตลาด ความต้องการของผู้ใช้อาคาร
และกิจกรรมภายในตลาด

3. เสนอรายละเอียดโครงการภาคบรรยาย หลักเกณฑ์และแนวความคิด

ในการออกแบบและรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

1.6 แหล่งที่มาของข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ในการวิเคราะห์แหล่งที่มาของผักสดและผลไม้สดเข้าสู่กรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัยจะถือข้อมูลจากตลาดปากคลองตลาดในปี พ.ศ. 2516 เป็นเกณฑ์พิจารณา ทั้งนี้
โดยถือว่าตลาดปากคลองตลาดเป็นตลาดค้าส่งผักสดและผลไม้สดแหล่งใหญ่และสำคัญ
ที่สุดในกรุงเทพมหานครปัจจุบัน และข้อมูลสถิติได้ทำไว้เฉพาะในปี 2516

การวิเคราะห์การใช้ที่ดิน เสนอทางคมนาคมตามที่กำหนดในผังเมือง กรุงเทพ-
มหานคร ผู้วิจัยจะถือแผนการใช้ที่ดิน ปี พ.ศ. 2543 ของสำนักผังเมืองเป็นหลักในการ
พิจารณาการใช้ที่ดินและเส้นทางคมนาคมของกรุงเทพมหานครในอนาคต ประกอบกับ
รายงานการศึกษาการขนส่งในนครหลวงโดยคณะผู้เชี่ยวชาญเยอรมันปี 2518 ของ
สำนักนโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย

2. การวิเคราะห์ความต้องการบริโภคอาหารของประชากรในกรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัยจะถือสถิติการบริโภคอาหารประจำปีในเขตกรุงเทพมหานครปี 2516 ของสำนักงาน-
สถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรีเป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการคาดหมายความต้องการบริโภค
อาหารของประชากร กรุงเทพมหานครในอนาคต

การวิเคราะห์ของทางตลาด ผู้วิจัยจะถือข้อมูลจากเอกสารวิจัยของกองเศรษฐ-
กิจการเกษตร สำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องตลาดขายส่งผักสดและผลไม้สด
ในกรุงเทพมหานครปี 2514 เป็นเกณฑ์พิจารณาของทางตลาดตามโครงการ

3. เกณฑ์มาตรฐานส่วนอำนวยความสะดวกและเนื้อหาของตลาดค้าส่ง
อาหารสด ผู้วิจัยจะถือแนวทางตลาดค้าส่งในต่างประเทศและประเทศในภูมิภาคเอเชีย
จากเอกสารต่อไปนี้คือ

ก. MITENDORF, H.J. PLANNING OF URBAN WHOLESALE MARKETS
FOR PERISHABLE FOOD WITH PARTICULAR REFERENCE TO DEVELOPING
COUNTRIES. ROME, FAO, 1976.

ข. UEDA, NOBUYA. DESIGNING WHOLESALE MARKET FOR
ASIAN CITIES : BANGKOK, FAO, 1975.

ค. ชานนท์ อรัญยกานนท์. ตลาดขายส่งกลางแห่งมินิด้า ประเทศฟิลิปปินส์,
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย-
เกษตรศาสตร์ : กรุงเทพ, 2518.

และโดยใช่หลักเกณฑ์พื้นฐานทางสถาปัตยกรรมประกอบการพิจารณา

4. ในการศึกษาการวางโครงการเกี่ยวกับข้อกำหนดในการดำเนินงาน เจ้า
ของโครงการ กฎหมาย ขอบบังคับ เงินลงทุน และผลตอบแทนผู้วิจัยจะถือผลสรุปและข้อ
เสนอแนะจากรายงานตลาดค้าส่งอาหารสด (ผักผลไม้) ในเมืองซึ่งเป็นงานคนควาเบื้องต้น
ของผู้วิจัย ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการค้า-
ภายใน กระทรวงพาณิชย์ องค์การตลาด ปากคลองตลาด องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
กระทรวงเกษตร และสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร และเอกสารวิจัยขององค์การ
อาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) เรื่อง PLANNING OF URBAN

WHOLESALE MARKETS FOR PERISHABLE FOOD WITH PARTICULAR REFERENCE
TO DEVELOPING COUNTRIES. ROME, FAO, 1976 โดย MITENDORF, H.S.

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ต่อการศึกษาวิชาสถาปัตยกรรมของผู้วิจัยในการศึกษากระบวนการออกแบบ (DESIGN PROCESS) ทุกขั้นตอน

2. ประโยชน์ของโครงการสถาปัตยกรรมในฐานะที่เป็นสาธารณูปการที่สำคัญของเมืองที่จะเป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐและส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อพิจารณาในการวางโครงการและออกแบบ ตลาดค้าส่งอาหารสดแห่งใหม่ในกรุงเทพมหานคร หรือ/และเมืองใหญ่อื่น ๆ ในอนาคต

1.8 คำจำกัดความ

ตลาดค้าส่งอาหารสด หมายถึง แหล่งกลางในเมืองหรือแหล่งชุมชนใหญ่ ซึ่งผักผลไม้ เนื้อสัตว์ ไข่ปลา และผลิตภัณฑ์ประจำวัน เพื่อนำมาแสดงและจำหน่ายแก่พ่อค้าปลีก ในพื้นที่ศึกษาเฉพาะตลาดค้าส่งผักสดและผลไม้สด (WHOLESALE MARKET FOR FRUITS AND VEGETABLES)

ในปัจจุบันตลาดค้าส่งผักสดและผลไม้สดในกรุงเทพมหานครที่สำคัญที่สุดคือ ตลาดปากคลองตลาดและตลาดยอดพิมาน ซึ่งตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน ที่ถนนจักรเพชร ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

ประโยชน์ใช้สอยทางกายภาพของตลาดค้าส่งอาหารสด คือ อำนวยความสะดวกในการรับผลิตผลทางเกษตรกรรมที่เน่าเสียได้ง่ายเหล่านั้น เพื่อที่จะแจกจ่ายไปยังผู้บริโภคที่อยู่ในส่วนต่าง ๆ ของเมืองผ่านพ่อค้าปลีกประเภทต่าง ๆ

ประโยชน์ใช้สอยทางคานเศรษฐกิจ คือการรักษาดุลยภาพ (BALANCE) ระหว่างอุปสงค์และอุปทาน โดยใช้กระบวนการปรับราคาและตั้งราคาในตลาดขายส่ง ซึ่งมีผลต่อราคาขายของท้องตลาด เพื่อความเป็นธรรมต่อเกษตรกรผู้ผลิตและประชาชนผู้บริโภค

ปริมาณอาหารผ่านตลาด (TURN OVER)

คือปริมาณสินค้าอาหารที่ผ่านการจัดการของตลาด คิดเป็นหน่วยน้ำหนักต่อระยะเวลาในการจัดการ เช่นปริมาณอาหารผ่านตลาดปากคลองตลาดเท่ากับ 118,713 ตัน/ปี (ในปี 2516) หรือเท่ากับ 325 ตัน/วัน

ต้นทุนการตลาด (MARKETING COST)

คือราคาในการจัดการสินค้าในตลาดโดยไม่นับต้นทุนราคาสินค้าที่ผู้ผลิตได้รับ และกำไรส่วนเกินของพ่อค้าแต่ละราย

ต้นทุนการตลาดของตลาดค้าส่งอาหารสดได้แก่

1. ค่าแรงงานและกรรมกร
2. ค่าเช่า ค้าธรรมเนียมต่าง ๆ ในตลาด
3. ค่าป้องกันอาหารเน่าเสีย (เช่น หองเย็น กาวัดคัดเลือกบรรจุหีบห่อ)
4. ค่าขนส่ง